

Betænkning

over forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen m. fl. love.

(Undervisningspligtens udvidelse m. v.).

(Afgivet af udvalget for undervisning og uddannelse den 22. marts 1972).

Udvalget har behandlet lovforslaget i 7 møder og har herunder stillet spørgsmål til undervisningsministeren, der har besvaret dem skriftligt.

Udvalget har modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Børnehaveklasseforeningen,
Danmarks Lærerforening,
Danmarks Realskoleforening,
De frie Folkeskolers Fællesråd,
Foreningen af frie Ungdoms- og Efterskoler og

Karen Juel Hansen.

Endvidere har udvalget afholdt to samråd med undervisningsministeren.

Under disse drøftede man den foreslåede ændring af kompetenceforholdet ved afgørelsen om optagelsen i 1. realklasse af elever, der er oprykket fra 7. skoleår, og ministeren oplyste, at også for elever, der ønskes optaget i 1. realklasse efter at have gået i 8. klasse, træffes den endelige beslutning af forældrene efter samråd med eleven på grundlag af den hidtidige skoles rådgivning.

Endvidere drøftede man støtteforanstaltningerne til de elever, der opfylder undervisningspligten på de i lovforslagets § 43, stk. 2, nævnte kostskoler. Undervisningsministeren har givet tilsagn om at søge bevillingsmyndighederne om en forhøjelse af statsstøtten til disse elever med 10 pct. af den godkendte elevbetaling. Herefter vil statsstøtten til undervisningspligtige efterskoleelever blive ydet med mindst 40 pct. af elevafgiften, og under hensyn til forældrenes indtægt og formue m. v. kan støtten ydes med indtil 90 pct. Ministeren oplyste, at han desuden var indstillet på at forhøje maksimumsgrænsen for tildeling af statsstøtte, således

at muligheden for at opnå støtte forbedres for mellemindkomsterne. Udvalget henstiller til undervisningsministeren at skabe mulighed for en reel ligestilling mellem de elever, der vælger at opfylde undervisningspligten i folkeskolen, og de elever, der vælger at opfylde den i de i forslagets § 43, stk. 2, nævnte kostskoler.

Udvalget har indgående drøftet de foreslåede bestemmelser om dispensation fra undervisningspligten (§ 43, stk. 3, og § 44, stk. 3). Udvalget finder, at der i en overgangsperiode indtil folkeskolereformens ikrafttræden bør være mulighed for at dispensere også for 8. skoleårs vedkommende, og at det i øvrigt bør være skolenævnet, der træffer afgørelse i disse sager, bortset fra privat underviste elever. Ministeren har i denne sammenhæng understreget, at det efter lovforslaget kun er forældrene, der kan ansøge om dispensation, og at der skal foreligge særlige grunde til støtte for, at en imødekommelse af ansøgningen vil være til elevens bedste. Det vil således ikke være tilstrækkeligt at begrunde ansøgningen med økonomiske forhold, tradition i familien el. lign., men der må foreligge sådanne særlige omstændigheder, som gør det sandsynligt, at eleven ikke vil have rimeligt udbytte af at fortsætte skolegangen på sædvanlig måde — og ej heller af et kostskoleophold — således at den løsning, der søges om, åbenbart vil være at foretrække i elevens nuværende situation.

Udvalget kan tilslutte sig disse retningslinjer og har på denne baggrund stillet nedennævnte ændringsforslag nr. 3 og 5, der er tiltrådt af ministeren.

Endvidere har ministeren stillet nedenstå-

ende ændringsforslag nr. 1, 2, 6 og 7, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Herefter indstiller et *flertal* (socialdemokratiets, socialistisk folkepartis og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med de af ministeren under nr. 1, 2, 6 og 7 og de af udvalget under nr. 3 og 5 stillede ændringsforslag.

Et *mindretal* (venstres og det radikale venstres medlemmer af udvalget) kan ikke medvirke til at udvide undervisningspligten på nuværende tidspunkt, hvorfor det indstiller ændringsforslag nr. 4 til vedtagelse. Såfremt dette vedtages, vil mindretallet ved 3. behandling stille forslag om en række ændringer, der er konsekvenser af denne vedtagelse. Mindretallet kan dog tiltræde de af ministeren under nr. 1, 2, 6 og 7 og de af udvalget under nr. 3 og 5 stillede ændringsforslag.

Æ n d r i n g s f o r s l a g .

Af *undervisningsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 1.

1) Efter nr. 5 indsættes som nyt nummer: „01. I § 17, stk. 6, indsættes som sidste punktum:

„Fra 7. skoleår kan der afsættes en fast ugentlig time til varetagelse af klasselærerens opgaver over for eleverne.““

2) Efter nr. 6 indsættes som nyt nummer: „02. I § 21, stk. 3, udgår ordene „og 2.““

Af *udvalget*, tiltrådt af *undervisningsministeren*:

3) I den under nr. 9 foreslåede affattelse af § 43 ændres *stk. 3* til:

„*Stk. 3.* Skolenævnet kan efter forældrenes anmodning tillade, at en elev efter det 7. skoleår helt eller delvis opfylder undervisningspligten ved at deltage i erhvervs-mæssig uddannelse, når særlige grunde taler for, at det er til elevens bedste. For elever, der er omfattet af *stk. 2*, træffes afgørelsen af skolekommissionen, i København af skole-

rektionen. Tilladelsen kan, hvis det skønnes hensigtsmæssigt, betinges af, at eleven deltager i undervisning i ungdomsskolen. Tilladelsen indberettes til undervisningsministeriet.“

Af et *mindretal* (Robert Christensen, Holger Hansen, Merete Bjørn Hanssen, Samuelsen og Meta Ditzel):

4) I den under nr. 9 foreslåede affattelse af § 44 ændres *stk. 1* til:

„Undervisningspligten indtræder den 1. august i det kalenderår, hvor barnet fylder 7 år, og ophører den 31. juli, efter at barnet har modtaget regelmæssig undervisning i 7 år. Undervisningspligten ophører dog senest den 31. juli i det kalenderår, hvor barnet fylder 15 år eller har afsluttet folkeskolens 7. skoleår eller hermed ligestillet uddannelse, jfr. § 43, *stk. 2* og 3.“

Af *udvalget*, tiltrådt af *undervisningsministeren*:

5) I den under nr. 9 foreslåede affattelse af § 44 ændres *stk. 3* til:

„*Stk. 3.* Skolenævnet kan efter forældrenes anmodning fritage en elev for undervisningspligt efter 7 års undervisning, når særlige grunde taler for, at det er til elevens bedste. For elever, der er omfattet af § 43, *stk. 2*, træffes afgørelsen af skolekommissionen, i København af skoledirektionen. Fritagelsen indberettes til undervisningsministeriet.“

Af *undervisningsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

6) I den under nr. 9 foreslåede affattelse af § 47, *stk. 2*, indsættes efter „§ 48“: „, og som er fyldt 5 år ved skoleårets begyndelse.“

Til § 6.

7) *Stk. 1* affattes således:

„*Stk. 1.* Loven har virkning fra 1. april 1972.“

B e m æ r k n i n g e r .

Til nr. 1.

Det må erkendes, at klasselærerens opgaver over for eleverne er vokset betydeligt i de senere år, ikke mindst fra 7. skoleår, hvor

der bl. a. skal gives en grundlæggende erhvervsorientering, jfr. lovens § 17, stk. 6.

I overensstemmelse med et af Danmarks Lærerforening fremsat ønske vil det derfor være rimeligt at åbne mulighed for, at der afsættes en fast ugentlig time på skemaet fra 7. skoleår til varetagelse af fælles aktiviteter i klassen, herunder til undervisning i de emner, der traditionelt ikke optræder med selvstændigt timetal.

Til nr. 2.

Ændringen tilsigter i første række at give elever, der følger undervisning i latin i 2. realklasse, mulighed for at nøjes med 32 ugentlige timer. Herudover vil ændringen betyde, at elever i 2. realklasse, der ikke læser latin, inden for det normale timetal (30 timer) vil kunne tilbydes undervisning i andre valgfri fag end musik, formning, håndarbejde, husgerning og sløjd, ligesom det er tilfældet i 3. realklasse.

Til nr. 3 og 5.

Der henvises til det i betænkningens tekst anførte.

Til nr. 4.

Idet der henvises til mindretallets indstilling, bemærkes, at mindretallet dog finder,

at undervisningspligten kan udvides i takt med den bebudede strukturreform af folkeskolen.

Til nr. 6.

Efter de gældende bestemmelser vil der i børnehaveklasser kunne optages børn, der er fyldt 5, men ikke 7 år, jfr. lovens § 42, stk. 1, sammenholdt med § 43, stk. 1.

Efter lovforslagets § 1, nr. 9 (§ 47) er denne aldersramme i konsekvens af den tilstræbte smidiggørelse med hensyn til optagelsen i 1. klasse udvidet til at omfatte børn i alderen fra 4 år og 7 måneder til 7 år og 7 måneder, selv om børnene ved optagelsen i børnehaveklassen dog normalt vil være mellem 5 år og 7 måneder og 6 år og 7 måneder (§ 47, stk. 1).

Da optagelsen af 4½-årige børn vil kunne nødvendiggøre en omlægning af børnehaveklassernes pædagogik, som ligger uden for deres nuværende formål, og da man ved at optage disse helt unge børn yderligere forøger risikoen for, at de bliver „omgængere“ i børnehaveklassen, finder man det rigtigt som hidtil at begrænse mulighederne for tidlig optagelse i børnehaveklasserne til de børn, der er fyldt 5 år ved skoleårets begyndelse.

Sogaard,
formand.

Erik Andersen (Fr.borg amt).

Camre.

Bent Sørensen.

Knud Nielsen.

Erling Olsen.

Bertel Pedersen.

Maigaard,
næstformand.

Kristine Heltberg.

Flemming Jensen.

Gerda Møller.

Ellen Strange Petersen.

Robert Christensen.

Holger Hansen.

Merete Bjørn Hanssen.

Samuelson.

Meta Ditzel.